

Muuttuva arviointi perusopetuksessa

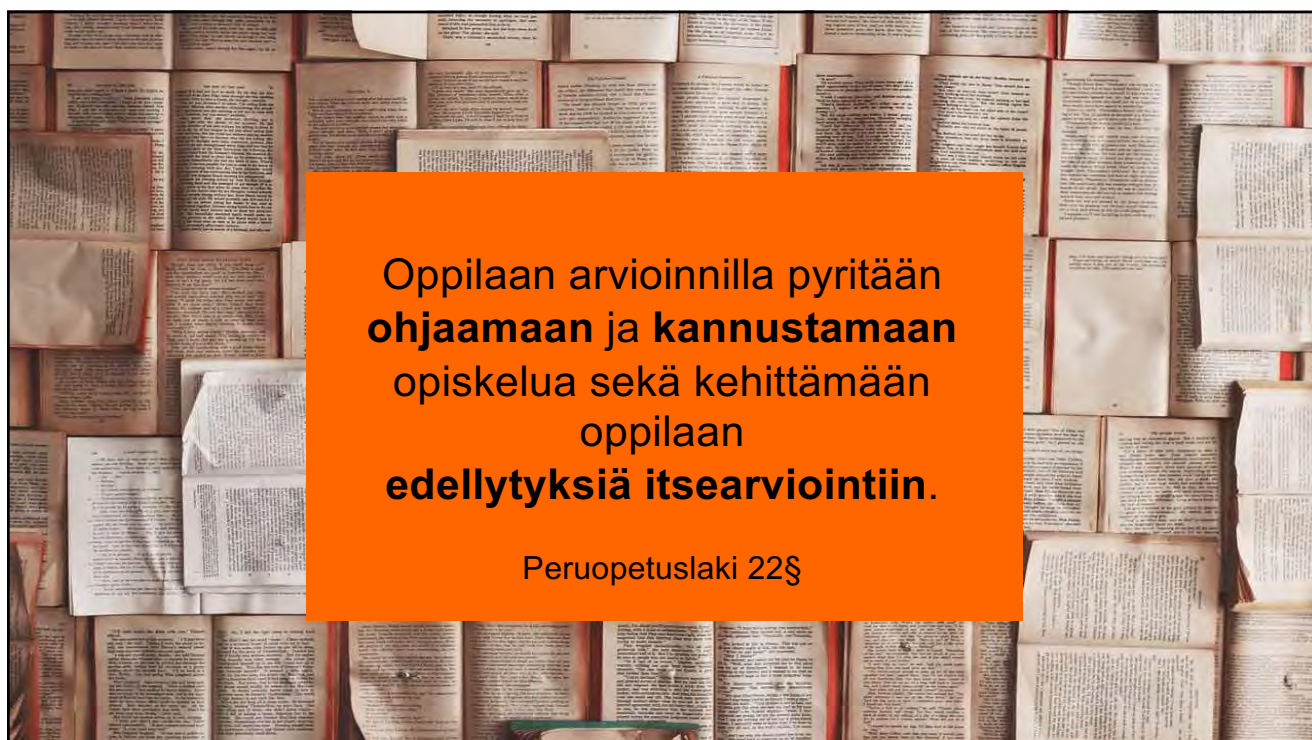
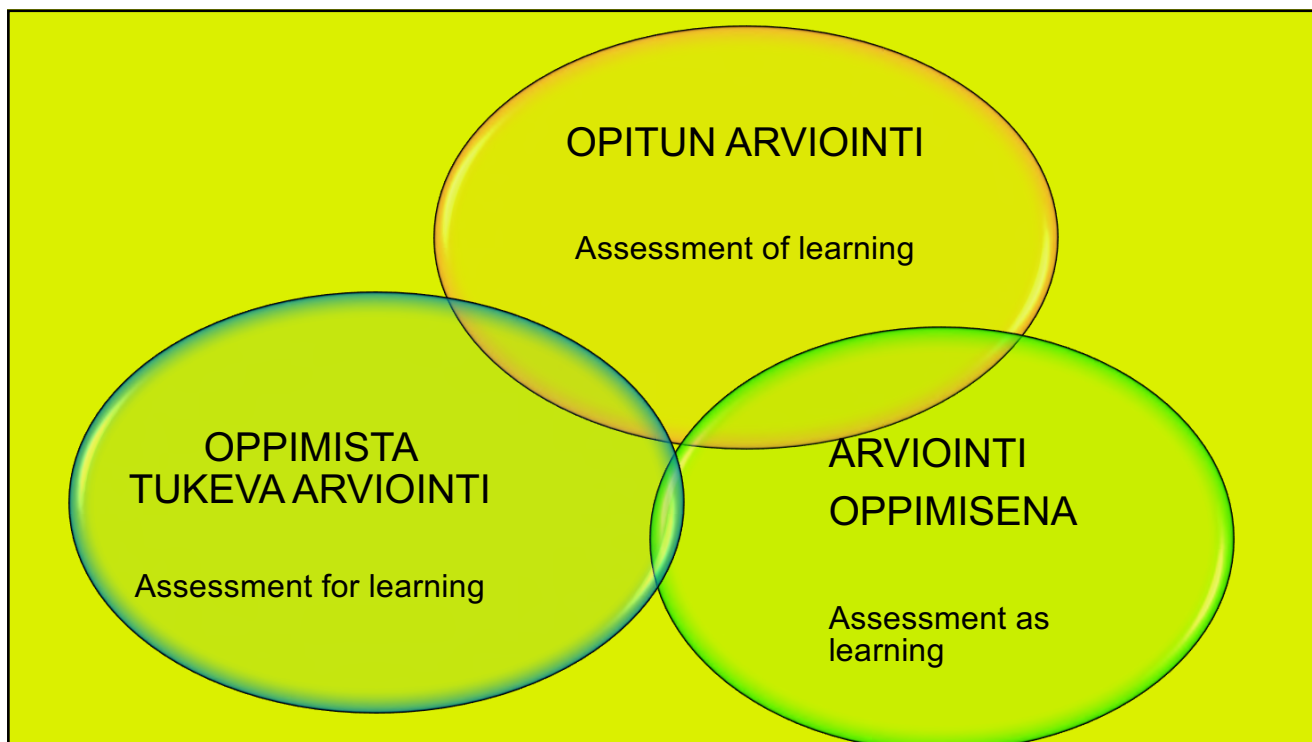
11.3.2017
Huittinen
Irmeli Halinen ja Päivi Nilivaara

inoline

- 9.00 Tervetuloa koulutuspäivään!
*Mikä arvioinnissa muuttuu ja miksi?
*Arviointi oppilaan näkökulmasta osana oppimisen prosessia
*Arviointi opettajan ja opetustyön näkökulmasta
*Oppimista edistävä palaute
*Välineitä opettajan formatiiviseen arviointiin, vertaisarviointiin ja oppilaiden itsearviointiin
- 11.30 Lounastauko
- 12.30 Työryhmien työskentely
Arvioinnin vuosikello
Arviointikäytänteitä
- 14.30 Päivän yhteenveto ja loppusanat
- 15.00 Koulutuspäivä päättyy

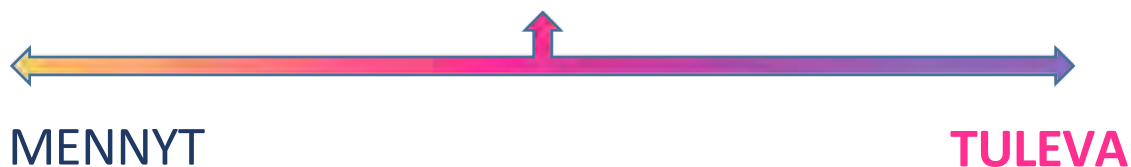

**Monipuolinen arviointi
ja siihen perustuvan
ohjaavan palautteen
antaminen ovat opettajien keskeisiä
pedagogisia keinoja oppilaiden
koko kehityksen ja oppimisen
tukemiseen.**

OPS2014

Milloin on arvioinnin aika?

Arvioinnin kaksi tehtävää

Oppilaan oppimisen ja opiskelun ohjaaminen, tukeminen ja kannustaminen

Oppilaan suoriutumisen kuvaaminen suhteessa tavoitteisiin

Arvioinnin lajit

Opintojen aikainen arviointi

Pääosin oppimisen ohjaamista palautteen avulla

Perustuu aina ops:n tavoitteisiin, joista sovittu yhdessä oppilaiden kanssa

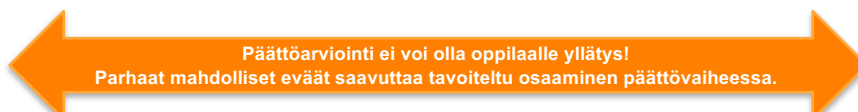
Monipuolista

Huomio onnistumisiin ja edistymiseen

Päätösarviointi

Oppilaiden osaamisen tason määrittely ja kuvaaminen arvosanojen avulla

Apuna päätösarvioinnin kriteerit

Metakognitio

Metakognitio tarkoittaa oppijan tietoisuutta omasta tiedonkäsittelystään, älyllisestä toiminnastaan ja edelleen hänen taitoaan hyödyntää tätä tietoa, kun hän ohjaa omaa oppimistaan erilaisissa oppimistilanteissa.

Vähän tarkemmin

oppimisprosessissa oman opiskelun ja siihen kohdistuvien ajatusmallien ja tunteiden välisen suhteen tutkimista, oppimisstrategioiden tietoista tarkastelua ja valintaa, oppimistyylien tiedostamista, ymmärtämisen tarkkailua, tavoitteiden asettamista ja niiden saavuttamisen arvioimista, oppimisen arvioimista ja havaitsemista, tarkkaavaisuutta, oppimisen ja muistamisen strategioita ja niiden tiedostamista.

Peltomäki, 1996

Metakognitiivinen tieto

Oppija tietää ja tiedostaa omaan ja yleiseen tietämiseen liittyviä asioita

▪Persoonatieto

- Käsitys itsestä ja muista tiedonkäsittelijöinä

▪Tehtävätieto

- Erialaisten tehtävien ja niiden piirteiden vaikutuksista suorituksiin ja toimintaan

▪Strategiatieto

- Tieto erilaisista toimintatavoista ja niiden merkityksestä tavoitteiden saavuttamiseen

Metakognitiivinen taito

Oppija valvoo ja säätelee omaa oppimistaan eli hyödyntää tietojaan oppimisessa

▪Suunnittelutaito

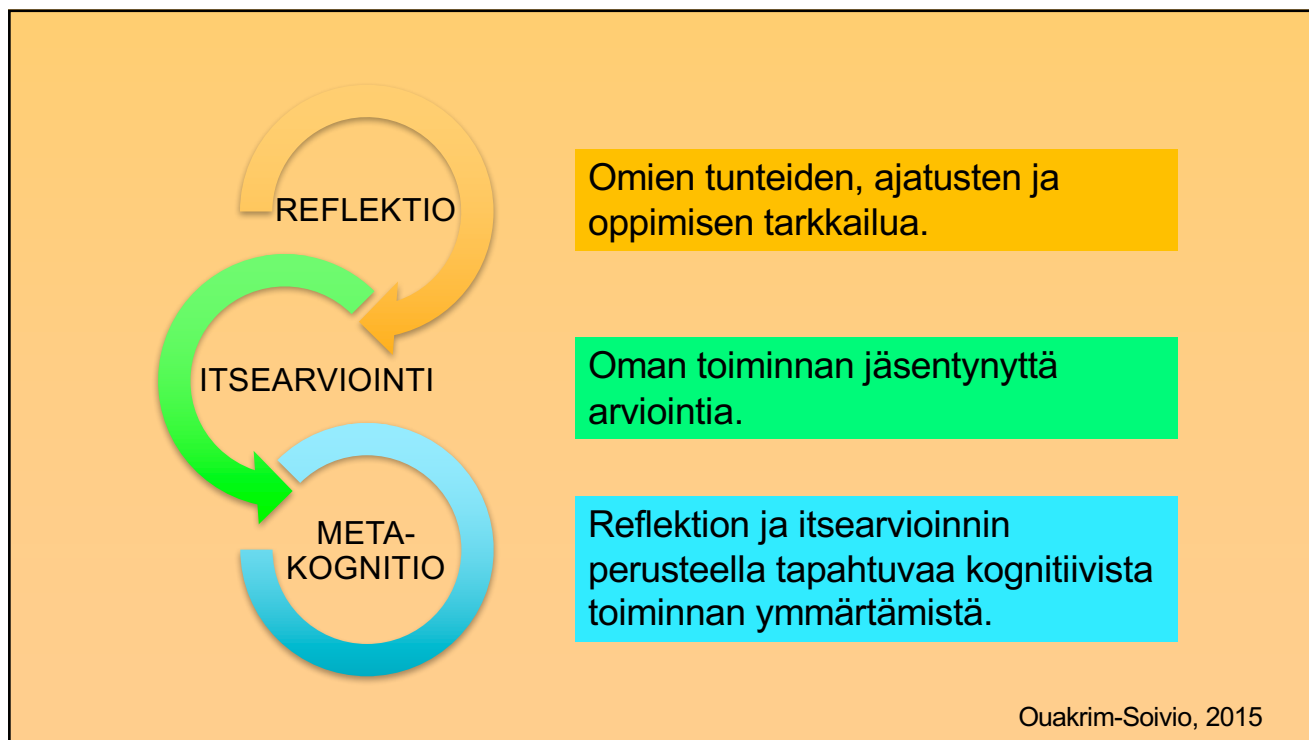
Tavoitteiden ja vaatimusten määrittely
Toimintatapojen valinta suhteessa resursseihin ja tehtävään
Osatavoitteiden suunnittelu
Tuloksellisuuden ennustaminen

▪Ohjaamistaito

Toiminnan aikainen valvonta
Valittujen toimintatapojen tehokkuuden arviointi
Toimintatapojen muutoksen arviointi

▪Arviointitaito

Tarkistaminen
Suorituksen lopettamishetken arviointi ja päättäminen
Tehtävään palaamisen tarpeen arviointi

Metakognitiota ohjaavia kysymyksiä

- Mikä on ongelma?
- Mitä tiedät tästä jo?
- Mitä tarkoittaa?
- Mitä tietoja tarvitset?
- Mihin perustuu?
- Miten ajattelet toimia?
- Millaisen suunnitelman teet?
- Aivan oikein, mutta mistä sinä tiesit?
- Miten sait asian selville?
- Mitä muita tapoja voisi olla?
- Mitä siitä seuraa?
- Mistä johtuu?
- Milloin muulloin sinun tarvitsee?

- Mitä teit äsken?
- Miten pääsit tähän?
- Mitä arvelet tapahtuneen, jos olisit tehnyt toisin?
- Mitä sinun pitää tehdä seuraavaksi?
- Mitä teet ensin?
- Mitä teet seuraavaksi?
- Miten valvot työskentelyäsi?
- Mitä jälkitöitä pitää tehdä?
- Mistä tiedät, oletko onnistunut työssäsi?
- Miltä tuntui tehdä tämä työ?
- Mitä uutta opit?
- Mikä oli erilaista eiliseen verrattuna?

Oppimaan oppiminen on

yksilön valmiutta ottaa vastaan uusia oppimishaasteita ja sitoutua niiden vaatimaan työhön.

Kts. Koulutuksen arviointikeskuksen julkaisut

Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Mindset (Dweck, 2006)

Kasvun asenne (Growth Mindset)

- Älykkyys on kehittyvää
- Haluaa haastaa itseään, etsii tilaisuuksia
- Ponnistelee ja näkee sen edistävän kehitystä
- Hyötyy kriittisestäkin palautteesta
- Näkee toisten menestyksen merkityksellisenä
- Ilo, uteliaisuus
- Päämäärä OPPIA

Pysyvyyden tila (Fixed Mindset)

- Älykkyys on pysyvää, annettu ominaisuus
- Välttelee haasteita
- Luovuttaa helposti, ei arvosta ponnistelua
- Ei hyödynnä palautetta, pelkää
- Toisten menestys on uhka
- Pelko, vihamielisyys
- Päämäärä NÄYTTÄÄ FIKSULTA

<https://fi.pinterest.com/pin/504332858249903904/>

Oletpa taitava
kannattelemaan tuota

Huomaan, että vuosisatojen
työsi tuloksena tuo edelleen
pysyy seinällä!

Opetuksen
suunnittelu, toteutus ja arviointi
muodostavat kokonaisuuden.

Ouakrim-Soivio, 2015

Oppimista tukeva palaute auttaa oppijoita ymmärtämään

- ✓ Mitä heidän on tarkoitus oppia?
- ✓ Mitä he ovat jo oppineet?
- ✓ Miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan?

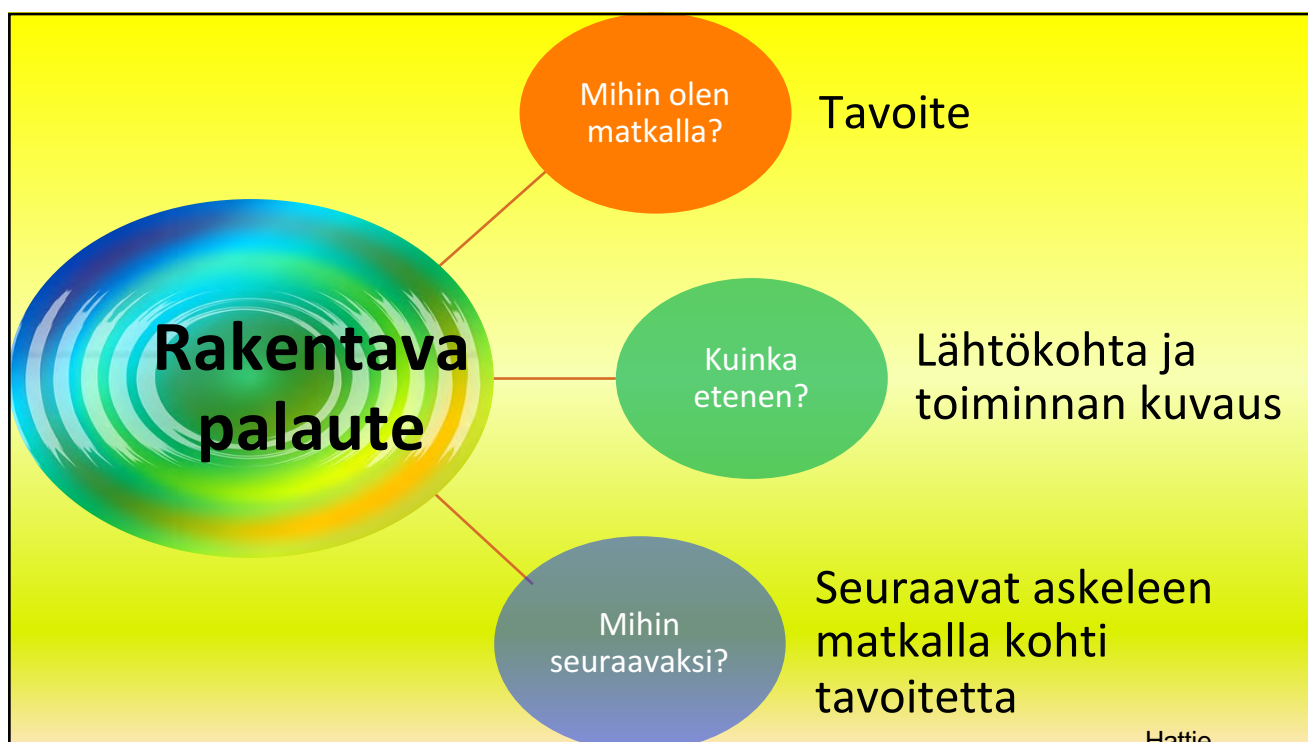

OPS 2014

Hyvän formatiivisen arvioinnin avainstrategiat

- selkeät ja jaetut oppimistavoitteet ja niihin liittyvät arvioinnin kriteerit
- oppimiseen kohdentuvien keskusteluiden luominen ja keskusteluiden ohjaaminen sekä toimenpiteet, jotka lisäävät oppilaiden ymmärrystä tehtävistä
- eteenpäin vievä palaute
- oppimisen ja oppilaiden keskinäisen vuorovaikutuksen aktivointi
- oppilaiden oppimisen omistajuuden aktivointi

Black ja Wiliam, 2009

Hyvästä palautteesta oppija ymmärtää...

- mitä tavoiteltiin
- mihin asioihin opettaja on kiinnittänyt huomiota
- miltä kriteerejä on käytetty, millä perusteella opettaja antaa palautteen
- miten itse on edennyt suhteessa tavoitteisiin
- mitä itse voisi tehdä edistyäkseen ja saavuttaakseen tavoitteet

Halinen & al., 2016

Oppimista edistävä palaute

Fokus tavoitteissa

Tulevaisuusorientaatio

Ymmärrettävyys

Oikea-aikaisuus

Rehellisyys

Kohdistuu toimintaan, ei arvota

Jatkuvaa

Osoittaa edistymistä ja ponnistelun merkitystä

Wiggins, 2010 pohjalta PN

Palautteen tasoja

Persoonataso

- Millainen oppilas on?
- Mitkä ovat oppilaan kyvyt?

Itsesäätelyn taso

- Miten oppilas ohjaa, säätelee ja muokkaa toimintaansa saavuttaakseen tavoitteensa?
- Itsearviointia

Prosessin taso

- Mitä hyötyä tehtävästä on, miten liittyy muuhun
- Oppimisprosessin reflektio ja virheiden analyysi

Tehtävän taso

- Kuinka oppilas on menestynyt tehtävässä?
- Miten suoriutuu?

Hattie & Timberley

Arviointivuorovaikutus

Arviointi on osa oppimista ja luonteva osa oppimistilanteita

Keskustelua, pohdintaa, juttelua mm. siitä,
 mitä tavoittelen?
 miten toimin?
 miten sujui ?
 mitä opin?
 miten työskentelen?
 innostuinko?
 mitä tavoittelen jatkossa?
 miten kannattaisi toimia ensi kerralla?

Itsearviointista

Tilaa oppimisen ja opintojen **edistymisen** pohdintaan yksilönä ja ryhmänä

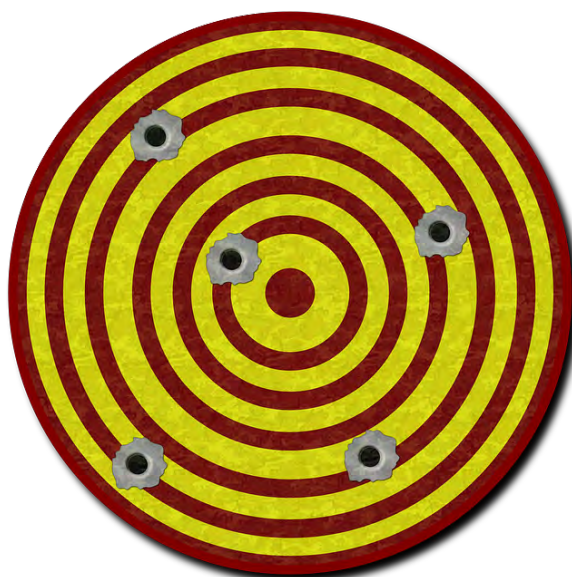
Oman oppimisen ja edistymisen ja niihin **vaikuttavien tekijöiden havainnointia**

Omien ja muiden erilaisten oppimisen tapojen, **vahvuuksien ja onnistumisten** tunnistaminen

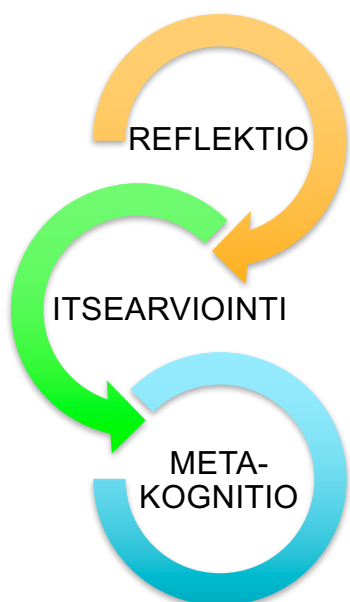
Itseohjautuvuuden tukeminen

-> **miten voin itse vaikuttaa oppimiseeni**

**Jotta voi arvioida itseään,
täytyy tietää, mihin on pyrkimässä.**

Omien tunteiden, ajatusten ja oppimisen tarkkailua.

Oman toiminnan jäsentynyttä arviointia.

Reflektion ja itsearvioinnin perusteella tapahtuvaa kognitiivista toiminnan ymmärtämistä.

Ouakrim-Soivio, 2015

Opettajan hyvät arviointikysymykset

- miten oppija muistaa keskeiset asiat ja käyttää asiaa kuvaavia käsitteitä
- miten oppija osaa kuvata asiaa tai kertoa siitä
- miten oppija löytää/hahmottaa opiskeltavan asian pääkohdat
- miten oppija esittää oman arvionsa asiasta
- miten oppija yhdistelee oppimiaan asioita tai muokkaa niitä uudenlaiseksi kokonaisuudeksi
- miten oppija kuvaa päättelyään
- miten oppija käyttää tietojaan uusissa yhteyksissä ja ongelmanratkaisussa
- miten oppija perustelee ajatteluaan ja sen tuloksia
- miten selkeästi oppija osaa kertoa tai selittää johtopäätöksensä

Oppilaiden
itsearviointilomakkeita

1. Arvioitavan asian suhde tavoitteisiin

Arvioin työskentelyäni:

Harvoin Yleensä Ehdottomasti

- Minulla on hyviä ideoita
- Osaan ratkaista ongelmia

2. Oppilaan mahdollisuus arvioida asiaa

- Osaan ryhmätyön
- Osaan itsenäisen työskentelyn

IRMELI HALINEN

2. Oppilaan mahdollisuus arvioida asiaa (jatkoa)

Pitää
vielä
harjoitella

Osaan
joten-
kuten

Osaan
hyvin

Osaan
erinomai-
sesti

- Matematiikka: Osaan päätellä
- Ympäristö- ja luonnontieto: Osaan opiskeltavat asiat
- Kuvataide: Hallitsen kuvallisia ilmaisutapoja
- Uskonto/ET: Ymmärrän sopimuksen ja lupauksen merkityksen
- Liikunta: Liikun monipuolisesti
- Musiikki: Keksin omia musiikkijuttuja

IRMELI HALINEN

3. Henkilökohtaisten ominaisuuksien, persoonallisuuden ja temperamentin sisältyminen arvioitavaan asiaan

Arvioin työskentelyäni

Harvoin Yleensä Ehdottomasti

- Olen ennakkoluuloton
- Olen siisti ja huolehdin läksyistäni

Arvioin osaamistani äidinkielessä ja kirjallisuudessa

Pitää vielä harjoitella Osaan jotenkuten Osaan hyvin Osaan erinomaisesti

- Olen reipas ja esiinnyn mielelläni

IRMELE HALINEN

4. Arvioitavan asian suhde arviointiasteikkoon

Pitää vielä harjoitella Osaan jotenkuten Osaan hyvin Osaan erinomaisesti

Äidinkieli ja kirjallisuus: Kirjoituksessa en tee virheitä

Uskonto/ET: Ymmärrän ystävyysmerkkityksen
Pohdin oikeaa ja väärää

Käsityö: Saan paljon ideoita

Musiikki: Pidän musiikin kuuntelusta

Itsearviointi arviointikeskustelun pohjaksi

LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN ARVIOINTI

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L1 Oppilaan itsearviointi (heikko... hyvä) (1-6)
- L1 Opettajan arviointi (heikko... hyvä) (1-6)
- Tämä alue on sinulle...

Palautetta oppilaalle

4. Pysyvyyden asenteen vahvistaminen

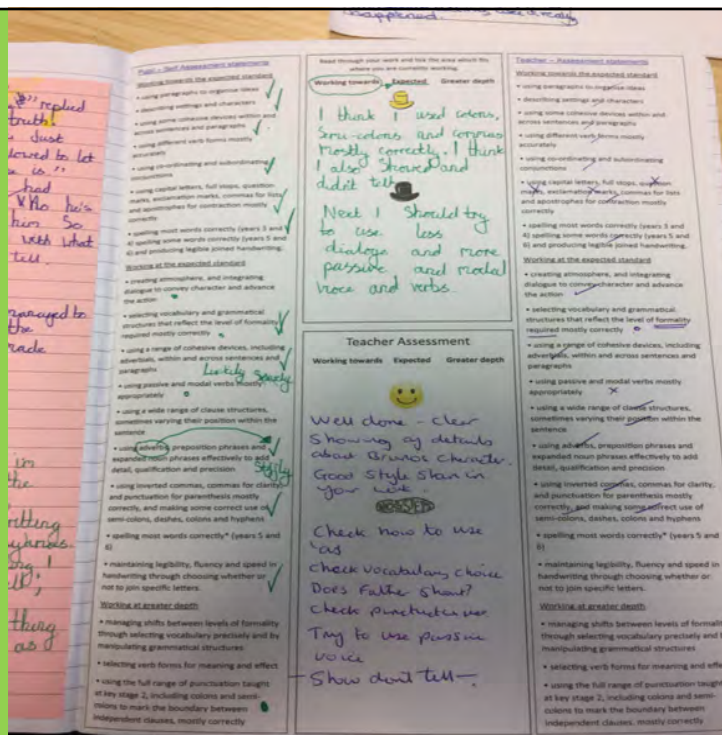
PK_KS/KU Käsityön ja kuvataiteen lauseita

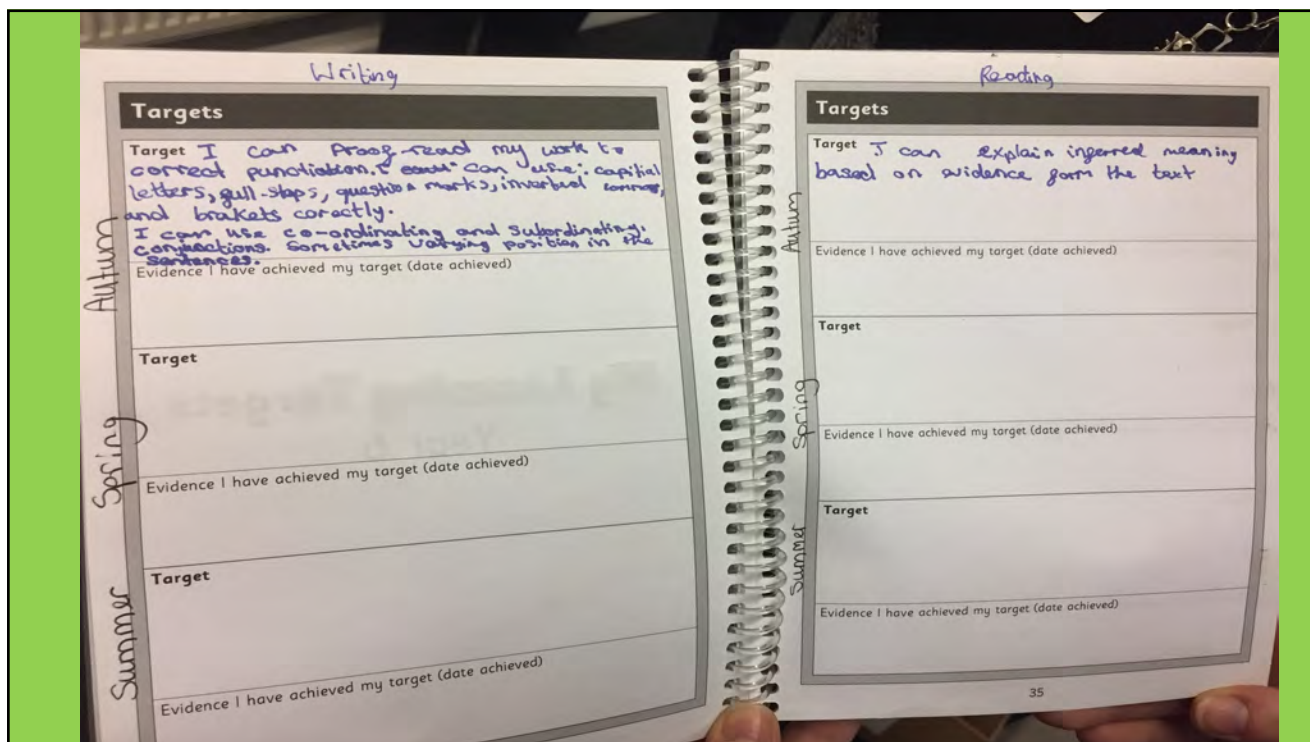
- 03 Olet uskomattoman hyvä pilakuvien ja sarjakuvien piirtäjä!

PK_EN/RU Kielten lauseet

- 12 Olet oikea verbitaivutuksen mestari!

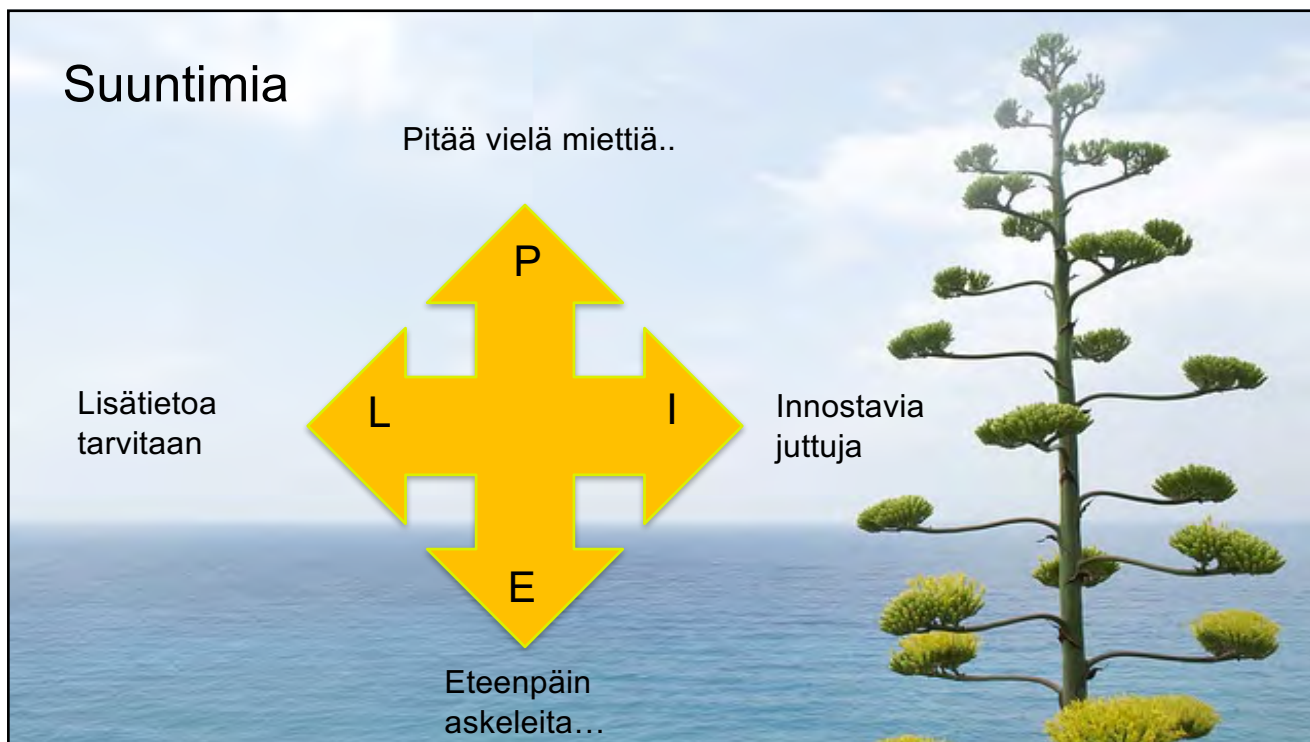
Projektityön arviointi

Lööpit

1. Minkä otsikon antaisit, jos sinun pitäisi kirjoittaa juttu tämän päivän (tai prosessin) oppimisestasi?
2. Kirjoita otsikkosi paperiliuskalle
3. Jaa parin kanssa otsikkosi ja vaihtakaa lappuja
4. Esittäkää saamanne uudet otsikot muutamalle muulle ja vaihtakaa taas otsikoita jne.

Ajattelin ennen – nyt ajattelen

1. Työskentelyn alussa oppilas kirjaa ylös ajatuksiaan opittavasta asiasta
2. Työskentelyn lopussa oppilas kirjaa senhetkisiä ajatuksiaan asiasta
3. Oppilas myös pohtii, mikä sai aikaan ajattelun muutosta tai mikä vahvisti entisiä käsityksiä
4. Jaetaan parin/pienen ryhmän kanssa
5. Löydetään ehkä yhtäläisyyksiä, jotain yhteistä ydintä ajatuksista

RISTINOLLA

Ennen työskentelyn aloitusta oma tavoitetaso / pyrkimys merkitään **ympyrällä**.
 Työskentelyn päätteeksi arvioidaan **rastilla**, mille tasolle päästiin.

TAVOITTEET	1	2	3	4	5
Tavoite 1: Teot:		X	O		
Tavoite 2: Teot:			X	O	
Tavoite 3: Teot:			O	X	
Tavoite 4: Teot:		X		O	

Aki Luostarinen

VÄRIKOODAUS

	Aino	Abdul	Leo	Maria	Oliver	Niko	Helmi	Nea
Tavoite 1	Green	Cyan	Cyan	Purple	Green	Cyan	Green	Green
Tavoite 2	Green	Green	Green	Green	Green	Cyan	Cyan	Green
Tavoite 3	Cyan	Purple	Green	Cyan	Cyan	Purple	Green	Cyan
Tavoite 4	Cyan	Green	Cyan	Green	Purple	Cyan	Green	Purple
Tavoite 5	Purple	Purple	Cyan	Purple	Cyan	Purple	Green	Cyan

	Osaan ja pystyn auttamaan muita.
	Osaan itsenäisesti, mutta tarvitsen vielä harjoitusta.
	Tarvitsen opetusta ja ohjausta.

Aki Luostarinen

Reseptit OPSin käyttöön

Osaamismerkkeihin tarvittavat fimanit. Ympyröi tavoitteesi heti aluksi.

Osaamismerkki	Osaaminen	Työskentely
Tuplakulta	 x 28	 x 22
Kulta	 x 22	 x 18
Hopea	 x 15	 x 13
Pronssi	 x 10	 x 8

 Tehdyt tehtävät: 10 tehtävää = 1 fimaniti	 Max. 2 + 2 kpl Tee oma mustinpanoja.	 Max. 3 kpl Vikkon siisteys	 Harastustehtävät: 3 tehtävää = 1 fimaniti
 Max. 2 + 2 kpl Tee oma mustinpanoja.	 Kirjoita tehtävän ratkaisu palkaksi laskokansalle. (Kyy opella virkkiä.)	 Tee oma opetusvideo.	 Max. 3 kpl Kaverin auttaminen
 Max. 3 + 1 kpl Laskujen välivaiheet on tehty huolellisesti.	 Työskentele yhden oppituntin ajan kaverisi kanssa ruotsiksi tai englanniksi.	 Max. 3 kpl Taitien kannustaminen	 Tsemppifimaniti: Selvä parannus työskentelystä verrattuna aiempaan.

188

6 MONIPUOLINEN OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI

 Tee aiheeseen liittyvä oma tehtävä ja anna se kaverillesi ratkaistavaksi. Kirjoita kaverisi vastaus ja anna palautteet.	 Tee kuvakollaasi mate- matikan opiskelustasi esim. Instagramiin.	 Palauta koepaperi, johon olet kirjoittanut virheet.	 Haastoi kaverin yrittämään itsensä.
 Kokearvosana = fimanittien määrä	 Max. 3 kpl Oma osanne ja yrittäminen	 Max. 3 kpl Vastuun ottaminen omasta oppimisesta	 Keksin itselleni soveltavan tehtävän, joka liittyy ollakseen elämäni ongelmaan tai ilanteeseen.
 Rohkeus yrittää vaikeita tehtäviä	 Toteuta jokin oma idea. [Tilastointien määrä riippuu ideasta.]	 Testaa taitosi -osio on tehty.	 Kerroin luokkakaverilleni, mitä vahvuuksia hänellä on opiskelutehtävien ratkaisussa ja yhdessä toimisessa.
 Max. 5 kpl Kirjoita oppimispäiväkirjaa.	 Tein itselleni portfolion, josta näkee, miten käyän matkissa oppimisen asioita muiden oppi- aineiden tunneilla tai koulun ulkopuolelta.	 Osoitin toimia mielestäni hienosti ilanteessa, jossa minua alkoi suositella, harrastaa tai shdistaa, ja pidin asioissa eteenpäin.	

189

Ville Sahimaa

Työskentely 1

Arvioinnin vuosikello

- Miettikää työryhmässä vuoden aikana tapahtuvaa arviointia ja sen sijoittumista vuoden kiertoon
- Mitä vuosittaiset arvioinnin painopisteet voisivat olla?
- Huomioikaa, mitä tehdään
  - Oppilaiden kanssa
  - Koulun aikuisten kesken
  - Huoltajien kanssa
  - Muiden tahojen kanssa
  - Nivelvaiheissa
- Laatikaa ehdotuksenne arvioinnin vuosikelloksi Huittisiin ja kirjatkaa se fläpille

Työskentely 2

Arviointikäytännöt

- Keskustelkaa ryhmässänne käyttämistänne arviointikäytännöistä
- Näkökulmina esim.
  - Itsearviointi
  - Vertaisarviointi
  - Formatiivinen arviointi
  - Monipuolinen osaamisen osoittaminen
  - Palautteen anto
- Dokumentoikaa kaksi hyväksi todettua käytännettä muillekin jaettavaksi
- Keksikää ja dokumentoikaa kaksi ihan uudenlaista arviointikäytännettä, jota kukaan teistä ei vielä ole kokeillut
- Valmistautukaa jakamaan paras ideanne (vanha tai uusi) päivän päätteeksi muille